

แปล
ญี่ปุ่น

-ไทย
เบื้องต้น

(ฉบับปรับปรุง)

日タイ翻訳 基礎編 (改訂版)

ผู้แต่ง รศ.ดร.สมเกียรติ เขวงกิจฉา
ผู้แปล รศ.ดร.สมเกียรติ เขวงกิจฉา

แปล: ญี่ปุ่น

-ไทย เบื้องต้น

(ฉบับปรับปรุง)

日タイ翻訳 基礎編 (改訂版)

ผู้แต่ง รศ.ดร.สมเกียรติ เสงวณกิจวัฒน์

สสท. ราชภัฏ

ร่วมใช้หนังสือพิมพ์จากตัวหนังสือ

แปลญี่ปุ่น-ไทยเบื้องต้น (ฉบับปรับปรุง)

日タイ翻訳 基礎編 (改訂版)

ผู้แต่ง รศ.ดร.สมเกียรติ เชวงกิจวานิช

สงวนลิขสิทธิ์ในประเทศไทยตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์
โดย สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) 2559

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

สมเกียรติ เชวงกิจวานิช.

แปลญี่ปุ่น-ไทยเบื้องต้น (ฉบับปรับปรุง). -- กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), 2559.
264 หน้า.

1. ภาษาญี่ปุ่น -- การใช้ภาษา. I. ชื่อเรื่อง.

495.68

ISBN 978-974-443-649-8

พิมพ์ครั้งแรก กุมภาพันธ์ 2559

ราคา 240 บาท

จัดพิมพ์

สำนักพิมพ์ภาษาและวัฒนธรรม สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น)
5-7 ซอยสุขุมวิท 29 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110
โทร. 0-2258-0320, 0-2259-9160 โทรสาร 0-2259-9112
www.tpapress.com email : tpapress@tpa.or.th

จัดจำหน่าย

บริษัท ดวงกลมสมัย จำกัด
15/234 ซอยเสือใหญ่อุทิศ ถนนรัชดาภิเษก แขวงจันทระเกษม เขตจตุจักร
กรุงเทพฯ 10900 โทร. 0-2541-7375-6, 0-2930-6215-8
โทรสาร 0-2541-7377, 0-2930-7733
www.dktoday.net email : dktoday@dktoday.net

พิมพ์ที่ บริษัท พิมพ์ดี จำกัด

หากมีความผิดพลาดเนื่องจากการพิมพ์ กรุณาส่งมาเปลี่ยนที่สำนักพิมพ์

คำนำสำนักพิมพ์

ปัจจุบัน งานแปลจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทยมีความหลากหลายมากขึ้น ผู้ที่สนใจทำงานแปลรวมถึงผู้ที่เป็นักเรียนแปลอยู่แล้วจึงต้องพัฒนาทักษะทั้งด้านภาษาและด้านการแปลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถถ่ายทอดเนื้อหาต้นฉบับซึ่งมีรูปแบบที่หลากหลายเป็นภาษาไทยได้ครบถ้วน ถูกต้อง สละสลวย อ่านแล้วเข้าใจ และได้รรถรสใกล้เคียงกับการอ่านภาษาต้นฉบับ ซึ่งการจะทำเช่นนี้ได้นับเป็นเรื่องยากยิ่ง และอาจต้องสั่งสมประสบการณ์การแปลเป็นระยะเวลายาวนาน

อย่างไรก็ตาม หากผู้ที่สนใจทำงานแปล รวมถึงนักแปลมือใหม่ได้เรียนรู้ทฤษฎีและกลวิธีการแปลรูปแบบต่าง ๆ ตั้งแต่แรกเริ่มทำงานแปล ก็จะช่วยให้มีหลักยึด สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการแปลและแก้ไขปัญหาที่ประสพระหว่างทำงานแปลได้ สำนักพิมพ์เล็งเห็นความสำคัญข้อนี้ จึงจัดทำหนังสือ “แปลญี่ปุ่น-ไทยเบื้องต้น (ฉบับปรับปรุง)” เล่มนี้ขึ้น

หนังสือ “แปลญี่ปุ่น-ไทยเบื้องต้น (ฉบับปรับปรุง)” ปรับปรุงจากหนังสือ “แปล ญี่ปุ่น-ไทย (เบื้องต้น)” แม้หน้าตาและรูปเล่มจะเปลี่ยนแปลงไป แต่เนื้อหาภายในยังอัดแน่นไปด้วยสาระความรู้ที่เป็นประโยชน์ดังเดิม เหมาะสำหรับผู้ที่สนใจทำงานแปล นักเรียนแปลมือใหม่ที่ต้องการศึกษาทฤษฎีการแปลที่ถูกต้องตั้งแต่เริ่มต้น รวมทั้งผู้ที่เป็นักเรียนแปลอยู่แล้ว แต่ต้องการปิดฝุ่นทบทวนความรู้เพื่อพัฒนางานแปลของตนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สำนักพิมพ์หวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้อ่านจะนำสิ่งที่ได้รับจากหนังสือเล่มนี้ไปประยุกต์ใช้กับงานแปลของตนได้อย่างเหมาะสม และสามารถถ่ายทอดเนื้อหาต้นฉบับเป็นภาษาไทยได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ตามความมุ่งหวัง

สำนักพิมพ์ภาษาและวัฒนธรรม

จากผู้แต่ง

ปัจจุบัน ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นมาก และมีผู้เรียนจำนวนไม่น้อยที่อยากทำงานเป็นนักแปลในอนาคต หรือแม้แต่ผู้ที่ไม่ประสงค์จะทำงานเป็นนักแปลหรือล่ามโดยตรง หากต้องทำงานที่เกี่ยวข้องกับภาษาญี่ปุ่น ก็คงหนีไม่พ้นที่จะต้องแปลภาษาญี่ปุ่นบ้าง ไม่นมากก็น้อย

อย่างไรก็ตาม มิได้หมายความว่าผู้ที่รู้ภาษาญี่ปุ่นทุกคนจะสามารถแปลได้ดี ดังที่ผู้อ่านอาจเคยได้ยินคนพูดว่า “ประโยคนี้ อ่านเข้าใจนะ แต่แปลไม่ได้” หรือ “ไม่แน่ใจว่าควรแปลประโยคแบบนี้อย่างไรดี” เป็นต้น อยู่บ่อยครั้ง และคงไม่ผิดหากจะกล่าวว่า หนังสือเกี่ยวกับการแปลญี่ปุ่น-ไทยก็ยังมีน้อยมาก นี่จึงเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้แต่งจัดทำหนังสือเล่มนี้ขึ้น

หนังสือเล่มนี้ว่าด้วยเรื่องของการแปลจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทยระดับเบื้องต้น เขียนขึ้นสำหรับผู้ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการแปลมาก่อน และมีความรู้ภาษาญี่ปุ่นระดับกลางขึ้นไป

เนื้อหาภายในเล่มแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ทฤษฎีการแปล และหลักการแปล หัวข้อต่าง ๆ ผู้อ่านหลายท่านอาจเป็นโรค “แพ้” ทฤษฎี แต่ทฤษฎีมิใช่สิ่งไร้ประโยชน์ ในความคิดของผู้แต่ง ทฤษฎีคือสิ่งที่ผู้รู้ศึกษาวิจัยจนได้เป็นข้อสรุปกว้าง ๆ การเรียนรู้ทฤษฎีไว้บ้างจะช่วยให้ผู้แปลมีหลักยึด สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางเมื่อประสบปัญหาในการแปลได้ อย่างไรก็ตาม หนังสือเล่มนี้มิได้เน้นทฤษฎีมากนัก จะกล่าวถึงเฉพาะส่วนที่คิดว่านักแปลมือใหม่ควรได้ทราบไว้เท่านั้น

ส่วนหลักการแปลหัวข้อต่าง ๆ นั้น ผู้แต่งคัดเลือกหัวข้อโดยอ้างอิงจากตำราเกี่ยวกับการแปลและจากประสบการณ์ของผู้แต่งเองว่าเป็นหัวข้อที่ชาวไทยมักพบปัญหาในการแปล โดยประสบการณ์ของผู้แต่งได้มาจากการสอนวิชาการแปลที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ การทำงานแปล และการตรวจงานแปลของผู้อื่น

เนื้อหาส่วนใหญ่ในหนังสือเล่มนี้เป็นสิ่งที่ผู้แต่งใช้ในการสอนวิชาการแปลภาษาญี่ปุ่น 1 ซึ่งเป็นวิชาเลือกในหลักสูตรของภาควิชาภาษาญี่ปุ่น คณะศิลป-

ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยผู้แต่งได้ตัดทอนและเพิ่มเติมเนื้อหาบางส่วนเพื่อให้ผู้อ่านทั่วไปสามารถศึกษาด้วยตนเองได้

อนึ่ง ในหนังสือเล่มนี้มีการยกตัวอย่างการแปลที่มีความผิดพลาด ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้บ่อยครั้งในการแปล และอาจเกิดมาจากสาเหตุหลายประการ ตัวผู้แต่งเองก็เคยแปลผิดพลาด การยกตัวอย่างเหล่านี้จึงมิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อดูแคลนหรือวิพากษ์วิจารณ์ในทางที่ไม่ดีแต่อย่างใด แต่เป็นการยกตัวอย่างเพื่อให้ผู้ศึกษาการแปลได้ตระหนักและได้เรียนรู้เท่านั้น

ผู้แต่งใคร่ขอขอบพระคุณครุบาอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้แต่ง ขอบพระคุณทุกท่านที่ให้โอกาสผู้แต่งได้ทำงานแปล ผู้ให้คำแนะนำในการแปล และนักแปลที่ผลิตผลงานแปลอันดีเยี่ยมให้ผู้แต่งได้เรียนรู้ รวมทั้งมูลนิธิ Toshiba International Foundation ที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับการแปล ประจำปี 2546 จนผู้แต่งสามารถนำข้อมูลมาจัดทำหนังสือเล่มนี้ได้ ขอบคุณมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่จัดสรรทุนสนับสนุนการเขียนตำราประจำปี 2547 ขอบคุณเจ้าหน้าที่ของสำนักพิมพ์ภาษาและวัฒนธรรม สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) ทุกท่านที่ทุ่มเทในการจัดทำหนังสือเล่มนี้เป็นอย่างยิ่ง

และท้ายที่สุด ขอขอบคุณลูกศิษย์และผู้อ่านงานแปลของผู้แต่งที่คอยให้คำแนะนำต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำหนังสือเล่มนี้มากเช่นกัน

สมเกียรติ เชวงกิจวณิช

สารบัญ

จากผู้แต่ง 4

บทนำ 9

บทที่ 1 ความหมายและชนิดของการแปล 15

บทที่ 2 กระบวนการแปล 41

บทที่ 3 คุณสมบัติของนักแปล ปัญหาพื้นฐานในการแปล
และสาขาวิชาอันเป็นประโยชน์ต่อการแปล
..... 75

บทที่ 4 ความรู้ทางไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นกับการแปล 83

บทที่ 5 รูปประโยคและสำนวนที่มักเป็นปัญหาในการแปล

ญี่ปุ่น-ไทย 117

บทที่ 6 การแปลคำชนิดต่างๆ 159

บทที่ 7 การแปลสำนวน 191

บทที่ 8 การแปลบทสนทนาและภาษาท่าทาง .. 217

บทที่ 9 ข้อแนะนำอื่นๆ 239

บรรณานุกรม 257

ບຸກຄົນ

การแปลข้อความจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่งมีมาตั้งแต่สมัยโบราณ ซึ่ง Newmark (1980) ได้กล่าวไว้ว่า การแปลเริ่มมีขึ้นตั้งแต่ราว 3,000 ปีก่อนคริสตกาล โดยในอดีตมักเป็นการแปลผลงานที่เกี่ยวข้องกับศาสนา เช่น การแปลพระคัมภีร์ไบเบิล (ดวงตา สุกพล (2541:1-2)) และในปัจจุบันการแปลก็ยังคงมีบทบาทสำคัญ หรืออาจกล่าวได้ว่าทวีความสำคัญมากขึ้นกว่าในอดีต เห็นได้จากการแปลผลงานต่าง ๆ มากมายในสาขาที่หลากหลายมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการแปลในแวดวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การแปลกฎหมาย เอกสารทางธุรกิจ ตลอดจนการแปลเพื่อความบันเทิง เช่น การแปลวรรณกรรมหรือข่าวสารเกี่ยวกับภาพยนตร์ ดนตรี เป็นต้น

แม้การแปลจะมีประวัติศาสตร์มายาวนาน แต่อาจกล่าวได้ว่า การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับศาสตร์การแปลเพิ่งเริ่มขึ้นอย่างจริงจังในช่วงไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมา แต่อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับศาสตร์การแปลมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในด้านทฤษฎีการแปล กระบวนการแปล หรือการศึกษาเปรียบเทียบคู่ภาษาที่ใช้ในการแปล เป็นต้น ในต่างประเทศมีการเปิดสอนเกี่ยวกับการแปลทั้งในรูปแบบของคอร์สฝึกอบรมระยะสั้น ระยะยาว ตลอดจนการศึกษาในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท หรือปริญญาเอก และในประเทศไทยเองก็เริ่มมีการเรียนการสอนเกี่ยวกับการแปลเพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของคอร์สฝึกอบรมระยะสั้น หรือการสอนในระดับประกาศนียบัตร และระดับปริญญาโทในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ แม้แต่ตำราเกี่ยวกับการแปลก็มีการผลิตออกมาจำหน่ายเป็นจำนวนไม่น้อย แต่น่าเสียดายว่าส่วนใหญ่ยังเป็นตำราด้านการแปลภาษาอังกฤษ การฝึกอบรมหรือการผลิตตำราเกี่ยวกับการแปลภาษาญี่ปุ่นยังมีอยู่น้อยมาก

หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นสำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับการแปลจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทยระดับเบื้องต้น โดยผู้ศึกษาควรมีพื้นฐานความรู้ภาษาญี่ปุ่นในระดับกลางขึ้นไป เนื้อหาที่เลือกมาบรรจุในหนังสือเล่มนี้เป็นสิ่งที่ผู้แต่งได้จากประสบการณ์การแปลและการรับหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องของวรรณกรรมแปลให้แก่สำนักพิมพ์แห่งหนึ่ง จากประสบการณ์การทำวิจัยด้านการแปล และจากการสอนวิชาการแปลในภาควิชาภาษาญี่ปุ่น คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

หนังสือเล่มนี้แบ่งเป็น 9 บท โดยบทที่ 1 ถึงบทที่ 3 เป็นหลักทั่วไปในการแปล บทที่ 4 ถึงบทที่ 8 เป็นหลักการแปลหัวข้อต่าง ๆ ซึ่งผู้แต่งเห็นว่าเป็นพื้นฐานสำคัญที่นักแปล (มือใหม่) ควรทราบและเป็นเรื่องที่นักแปลมักไม่เข้าใจหรือแปลผิดพลาด ส่วนบทที่ 9 เป็นข้อแนะนำเพิ่มเติม โดยแต่ละบทมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

บทที่ 1 ความหมายและชนิดของการแปล

กล่าวถึงการแปลว่าหมายถึงอะไร ชนิดของการแปลซึ่งเป็นที่นิยม และการแปลแต่ละชนิดเหมาะกับงานเขียนประเภทใด

บทที่ 2 กระบวนการแปล

กล่าวถึงขั้นตอนการแปลอันได้แก่ การทำความเข้าใจและวิเคราะห์ต้นฉบับ การถ่ายทอดความหมายเป็นภาษาฉบับแปล (การแปล) การปรับบทแปล และการทดสอบงานแปล

บทที่ 3 คุณสมบัติของนักแปล ปัญหาพื้นฐานในการแปล และสาขาวิชาอันเป็นประโยชน์ต่อการแปล

กล่าวถึงคุณสมบัติที่จำเป็นในการเป็นนักแปลที่ดีและปัญหาในการแปล รวมถึงความรู้แขนงต่าง ๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการแปลได้

บทที่ 4 ความรู้ทางไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นกับการแปล

กล่าวถึงลักษณะทางไวยากรณ์ในภาษาญี่ปุ่นอันน่าจะเป็นประโยชน์ในการแปล ได้แก่ องค์ประกอบของประโยคและการวิเคราะห์โครงสร้างประโยค การแปลส่วนขยาย การแปลส่วนเติมเต็มโดยพิจารณาความหมายของคำช่วย และการแปลประโยคที่มีการละบางส่วนในประโยคออกไป

บทที่ 5 รูปประโยคและสำนวนที่มักเป็นปัญหาในการแปลญี่ปุ่น-ไทย

กล่าวถึงหลักการแปลรูปประโยคที่นิยมใช้ในภาษาญี่ปุ่น แต่มักเป็นปัญหาในการแปลเป็นภาษาไทย คือ 1. รูปกรรมวาจก (passive voice) 2. รูปให้ทำ (causative) 3. สำนวนแสดงทัศนคติของผู้พูดหรือผู้เขียน (modality) 4. สำนวนที่เลี่ยงการระบุผู้กระทำ และ 5. สำนวนที่เลี่ยงการระบุชัดเจน (非断定的な表現 หรือ 婉曲表現)

บทที่ 6 การแปลคำชนิดต่าง ๆ

กล่าวถึงการแปลคำชนิดต่าง ๆ 4 หัวข้อ คือ 1. คำที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายกัน (類義語) 2. คำที่มีที่มาจากภาษาต่างประเทศ 3. คำเลียนเสียงธรรมชาติและท่าทาง (擬音語・擬態語) 4. คำที่เปล่งออกมาเพื่อแสดงความรู้สึก รวมทั้งการถอดอักษร (transliteration) และศัพท์บัญญัติ

บทที่ 7 การแปลสำนวน

กล่าวถึงการแปลสำนวนชนิดต่าง ๆ ที่มีกพบ คือ 1. สำนวนตายตัวที่ใช้ในสถานการณ์เฉพาะ 2. สุภาษิต 3. สำนวน (idiom) และ 4. ภาษาแสดงภาพพจน์ (figurative language)

บทที่ 8 การแปลบทสนทนาและภาษาท่าทาง

กล่าวถึงการแปลบทสนทนาและภาษาท่าทาง ซึ่งผู้แปลอาจได้พบในการแปลงานบางแขนง เช่น การแปลบทภาพยนตร์ การ์ตูน วรรณกรรม หรือแม้กระทั่งบทความทั่วไป โดยจะเน้นเฉพาะหัวข้อที่มักเป็นปัญหาในการแปล คือ การแปลสำนวนแสดงเจตนาต่าง ๆ และภาษาท่าทาง (body language)

บทที่ 9 ข้อแนะนำอื่น ๆ

กล่าวถึงความหมายของเครื่องหมายต่าง ๆ ที่ใช้ในการเขียนและชนิดของตัวอักษรอันมีผลต่อการแปล แหล่งข้อมูลเพื่อการค้นคว้า เช่น พจนานุกรม หนังสืออ้างอิง และแหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต อันจะเป็นประโยชน์ต่อการแปล

โดยในแต่ละบท (ยกเว้นบทที่ 3, 4 และ 9) จะเริ่มต้นด้วยการยกประโยคตัวอย่างและให้ผู้อ่านทดลองแปล หรือยกประโยคตัวอย่างและบทแปลที่คิดว่าไม่เหมาะสม (ตัวอย่างเหล่านี้ได้จากการฝึกแปลจริงของนักศึกษาหรือตัวอย่างที่พบในเอกสารต่าง ๆ) เพื่อให้ผู้อ่านตระหนักถึงปัญหาและฝึกใช้ความคิดเกี่ยวกับวิธีการแปลสำนวนนั้น ๆ อันเป็นการฝึกการสังเกต คิดวิเคราะห์ และหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเองก่อน

จากนั้นจึงจะกล่าวถึงความสำคัญของการแปลสำนวนชนิดต่าง ๆ ข้อควรระวัง รวมทั้งยกตัวอย่างการแปลจริงโดยใช้กลวิธีต่าง ๆ (เช่น การแปลแบบตรงตัว

การปรับบทแปลด้วยวิธีต่าง ๆ) เพื่อให้ผู้อ่านได้ใช้เป็นแนวทางในการแปลต่อไปในอนาคต

คำอธิบายสัญลักษณ์และเครื่องหมายที่ใช้ในหนังสือเล่มนี้

1) เครื่องหมาย “ ? ” หน้าประโยคตัวอย่าง หมายถึง บทแปลนั้น ๆ เป็นบทแปลที่ไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรมชาติ เช่น

① 先生は目を三角にして教室にやってきた。

? ครูทำตาเป็นสามเหลี่ยม เดินมาที่ห้องเรียน

2) เนื้อหาส่วนที่ต้องการเน้นจะทำเป็นสีฟ้า

ผู้แต่งมุ่งหวังให้ผู้อ่านหนังสือเล่มนี้รู้จักวิเคราะห์และสามารถแก้ไขปัญหาได้เองเมื่อลงมือแปลจริงในอนาคต และสิ่งหนึ่งที่ผู้แต่งเห็นว่ามีค่ามาก คือ ผู้แปลต้องมีความละเอียดและมีความไวต่อภาษา กล่าวคือ หมั่นสงสัย ตั้งข้อสังเกต แม้แต่ในจุดเล็ก ๆ ไม่เกียจคร้านที่จะตรวจสอบความหมายหรือค้นคว้าหาข้อมูล ไม่เสียดายเวลาที่จะนั่งทบทวนบทแปลของตนว่าถูกต้องตรงตามต้นฉบับและเป็นบทแปลที่สละสลวย อ่านเข้าใจง่ายหรือไม่

1

ความหมายและชนิดของการแปล

- 1 การแปลคือการถ่ายทอดรูปแบบทางภาษาหรือความหมาย ?
- 2 การแปลคือการถ่ายทอดบทแปลให้มีความเท่าเทียมกับต้นฉบับ (equivalence)
- 3 การแปลคือการถ่ายทอดบทแปลโดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการแปล
- 4 การแปลคือการถ่ายทอดวัฒนธรรม

บทนี้จะกล่าวถึงการแปลว่าหมายถึงอะไร โดยจะไม่อธิบายทฤษฎีการแปล ไล่เรียงไปตามยุคสมัยโดยละเอียด แต่จะขอกล่าวสรุปเฉพาะประเด็นที่ผู้แปลพึงให้ความสำคัญเมื่อลงมือแปล และกล่าวถึงชนิดของการแปลซึ่งเป็นที่นิยมนันว่ามี อะไรบ้าง การแปลแต่ละชนิดเหมาะกับงานเขียนประเภทใด

การแปลน่าจะเป็นสิ่งที่ผู้ศึกษาภาษาต่างประเทศคุ้นเคยดีอยู่แล้ว เนื่องจากการเรียนภาษาต่างประเทศ ผู้สอนบางท่านนิยมให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ หรือจากภาษาต่างประเทศนั้น ๆ เป็นภาษาไทย นอกจากนี้ ผู้มีความรู้ภาษาต่างประเทศคงมีโอกาสดได้แปลภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย (หรือแปลภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ) อยู่ไม่น้อยในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะภาษาอังกฤษซึ่งพบเห็นได้ทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นป้ายโฆษณา ฉลากสินค้า หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ

เมื่อพิจารณาว่าการแปลเป็นกิจกรรมที่ผู้ศึกษาภาษาต่างประเทศในปัจจุบัน กระทำเป็นกิจอยู่แล้ว ผู้อ่านบางท่านอาจคิดว่าการแปลน่าจะเป็นเรื่องง่ายมาก เพียงแทนที่คำศัพท์ในภาษาต่างประเทศด้วยภาษาไทย (หรือกลับกัน) ก็น่าจะเป็นการจบสิ้นกระบวนการแปลแล้ว ไม่น่าจะยุ่งยากจนต้องเสียเวลามาศึกษาเรื่องนี้เป็นกรณีเฉพาะ ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นจริง ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ สำนวน หรือไวยากรณ์ของภาษาต้นฉบับก็น่าจะสามารถเป็นนักแปลได้ทุกคน แม้จะมีได้มีความรู้เกี่ยวกับภาษานั้นมากนัก แต่หากมีพจนานุกรมที่มีข้อมูลของคำที่จะแปล ก็น่าจะสามารถตรวจสอบความหมายและนำมาเขียนเป็นบทแปลได้ทันที แต่ความเป็นจริงมิได้เป็นเช่นนั้น หลักฐานประการหนึ่งที่ช่วยชี้ว่าการแปลมิใช่เพียงการแทนที่คำศัพท์ในภาษาหนึ่งด้วยอีกภาษาหนึ่ง คือ การแปลด้วยเครื่อง (machine translation) ซึ่งแม้จะมีความพยายามวิจัยและพัฒนาเครื่องมือเพื่อการนี้เป็นอย่างมากในช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมา แต่คงยังไม่อาจกล่าวได้ว่าประสบความสำเร็จจนสามารถนำมาแทนที่การแปลโดยมนุษย์ได้ (ยกเว้นการแปลศัพท์เฉพาะทางบางแขนงซึ่งคำศัพท์มักมีความหมายเฉพาะ ไม่จำเป็นต้องตีความมากนัก)

ตัวอย่างต่อไปนี้เป็นกรทดลองแปลโดยใช้โปรแกรมแปลทางคอมพิวเตอร์ ผ่านเว็บไซต์ <http://honyaku.yahoo.co.jp/> (ทดลองแปลวันที่ 22 ก.ย. 2558

ผู้แต่ง¹ เป็นผู้ทำตัวหนา)

- ① ゆうべきつねうどん^たを食べた。

I ate fox udon last night.

- ② 「ウチ^{かいしゃ}の会社は～」 「ウチ^{いえ}の家は～」

「ウチ^{ちが}とヨソは違うから」とか、僕ら^{ぼくら}
日本人^{にほんじん}はウチ^{ことば}という言葉^{つか}をよく使う。

“Our company ...” “our house” is different from a house in the other place “...”, or we Japanese well use the word house.

ตัวอย่างข้างต้นน่าจะเป็นข้อพิสูจน์ที่ดีประการหนึ่งว่า การแปลเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน มิใช่เป็นเพียงการแทนที่คำศัพท์ในภาษาต้นฉบับด้วยคำศัพท์ในภาษาแปล ดังจะเห็นได้จากการแปล きつねうどん ว่า fox udon ซึ่งผู้อ่านภาษาอังกฤษคงนึกภาพไม่ออกว่าหมายถึง อาหารประเภทเส้นชนิดหนึ่ง ใส่น้ำซุปร้อน เต็มด้วยหอย และโรยหน้าด้วยต้นหอม และการแปล ウチ ว่า a house ก็ไม่ถูกต้อง (ทั้งที่บางจุดในประโยคดังกล่าวสามารถแปลคำว่า ウチ ได้ถูกต้อง) ส่วนที่เป็นตัวหนาในตัวอย่างที่ ② หมายถึง “ฝ่ายเรา (ผู้พูด)” อย่างไรก็ตาม การแปลด้วยเครื่องมือมิใช่ไม่มีประโยชน์เสมอไป จากการแปลในตัวอย่างที่ ③ (แปลโดยใช้โปรแกรมแปลจากเว็บไซต์ <http://honyaku.yahoo.co.jp/> เช่นเดียวกัน) จะเห็นได้ว่า ในกรณีที่เป็นเอกสารเฉพาะทางหรือบทความที่ไม่จำเป็นต้องมีการตีความมากนัก การแปลด้วยเครื่องก็สามารถแปลได้ดีในระดับหนึ่งทีเดียว

- ③ ISO14000 の認証^{にんしやう}を取得^{しゅとく}しようとする企業^{きぎょう}は、自社^{じしや}の環境^{かんきやう}マネジメントシステム^{かんきやう}が、ISO14001 の要求^{ようきやう}事項^{じこう}に適合^{てきごう}しているか否^{いな}かの審査^{しんさ}を受けなければなりません。

The company which is going to acquire the certification of ISO14000 must receive examination whether or not company's environmental management system adapts to requirements of ISO14001.

ในบทนี้ ผู้แต่งจะอธิบายเกี่ยวกับความหมายและชนิดของการแปล โดยจะกล่าวถึงประเด็นซึ่งมักเป็นที่ถกเถียงกันในการศึกษาวิจัยด้านศาสตร์การแปล 4 หัวข้อ คือ

1. การแปลคือการถ่ายทอดรูปแบบทางภาษาหรือความหมาย ?
2. การแปลคือการถ่ายทอดบทแปลให้มีความเท่าเทียมกับต้นฉบับ (equivalence)
3. การแปลคือการถ่ายทอดบทแปลโดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการแปล
4. การแปลคือการถ่ายทอดวัฒนธรรม

ทั้งนี้ ผู้แต่งขอกล่าวถึงเฉพาะแนวคิดหรือทฤษฎีการแปลส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ต้องการกล่าวถึงเท่านั้น ผู้อ่านที่สนใจศึกษาทฤษฎีการแปลทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งโดยละเอียดหรือต้องการศึกษาความเป็นมาของทฤษฎีต่าง ๆ สามารถหาข้อมูลได้จากรายชื่อหนังสือและบทความในบรรณานุกรมท้ายเล่ม

ก่อนอื่น จะขอกล่าวถึงแนวความคิดเกี่ยวกับการแปลแบบตรงตัวและแบบเอาความ ซึ่งเชื่อว่าผู้ที่มีความสนใจเรื่องการแปลคงเคยได้ยิน 2 คำนี้กันมาบ้างแล้ว

1

การแปลคือการถ่ายทอดรูปแบบทางภาษาหรือความหมาย ?

1.1 การแปลคือการถ่ายทอดความหมาย

ก่อนอื่น ขอให้ผู้อ่านลองพิจารณาตัวอย่าง [a] และบทแปลในข้อ ก. และ ข. ต่อไปนี้ว่าแบบใดเหมาะสมกว่ากัน

- [a] (คุณยายพยายามเกลี้ยกล่อมให้นิอัสฝึกจิตให้เข้มแข็ง โดยให้เริ่มจากการตื่นแต่เช้าและนอนแต่หัวค่ำ แต่มาบอกว่าคุณยายคงทำไม่ได้เพราะชอบนอนดึกตื่นสาย คุณยายจึงจะยืนยันจะยอมมาอิว่า)

「まあ、だまされた^{おも}と思って」

ก. อ้อ คิดซะว่าถูกยายหลอกแล้วกัน

ข. เชื่อยายเถอะ ลองดูก่อนนะ

สำหรับนักแปลมือใหม่ เชื่อวาระยะแรก ๆ ที่เริ่มแปลมักไม่แน่ใจว่าควรเลือกวิธีการแปลงอย่างไรระหว่างการแปลแบบตรงตัวตามความหมายของตัวอักษรที่ปรากฏในต้นฉบับ (การแปลแบบ ก. ในตัวอย่างด้านบน) และการแปลแบบไม่ยึดติดกับคำหรือสำนวนในต้นฉบับ เน้นเพียงการถ่ายทอดความหมายให้ถูกต้องและเข้าใจง่าย (การแปลแบบ ข.) นักวิชาการมักเรียกการแปลแบบแรกว่า “การแปลแบบตรงตัว” และเรียกการแปลแบบหลังว่า “การแปลแบบเอาความ”

ในแง่หนึ่ง อาจกล่าวได้ว่า การแปลแบบตรงตัวเป็นการแปลโดยให้ความสำคัญกับผู้เขียน (ผู้แปลจึงพยายามแปลโดยรักษารูปภาษาตามต้นฉบับของผู้เขียน) ส่วนการแปลแบบเอาความเป็นการแปลโดยให้ความสำคัญกับผู้อ่าน (ผู้แปลจึงพยายามแปลให้ผู้อ่านอ่านแล้วสามารถเข้าใจได้โดยง่าย)

อันที่จริง นักวิชาการด้านการแปลและนักแปลอาชีพได้ถกเถียงเกี่ยวกับแนวคิดการแปลทั้ง 2 แบบนี้มาตั้งแต่อดีตนับพันปีแล้ว โดยในสมัยก่อน ผู้แปลนิยมการแปลแบบตรงตัว (แปลแบบคำต่อคำ หรือ word-for-word translation) กล่าวคือ แปลโดยใช้รูปภาษา (ทั้งคำ สำนวน และรูปทางไวยากรณ์²) ในภาษาแปลที่มีความหมายประจักษ์รูปเทียบกับรูปภาษาในต้นฉบับ สาเหตุหลักคงเนื่องมาจากการแปลในอดีตมักเป็นการแปลพระคัมภีร์ ซึ่งเป็นคำสอนของพระเจ้าที่มีความศักดิ์สิทธิ์ จึงมีความเชื่อกันว่าผู้แปลควรถ่ายทอดคำแปลอย่างซื่อสัตย์ไม่ควรตีความคำในต้นฉบับโดยเด็ดขาด

อย่างไรก็ตาม มีผู้มีชื่อเสียง เช่น Cicero นักปรัชญาชื่อดัง³ Horrace กวีผู้มีชื่อเสียง⁴ หรือ St. Jerome นักแปลผู้มีชื่อเสียง⁵ ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการแปลว่า การแปลไม่จำเป็นต้องแปลแบบคำต่อคำ แต่ควรพยายามสื่อความหมายให้ถูกต้องตรงตามต้นฉบับ และมีการถกเถียงกันมาตลอดจนกระทั่งปัจจุบันว่าการแปล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การแปลพระคัมภีร์และเอกสารเกี่ยวกับศาสนา ควรเป็นไปในทิศทางใด ระหว่างการแปลแบบตรงตัวและแบบเอาความ

แต่ในยุคปัจจุบันซึ่งการแปลมีความหลากหลายมากขึ้น เช่น มีการแปลเอกสารทางธุรกิจและวรรณกรรมเพิ่มมากขึ้น ผู้แต่งคิดว่านอกจากการแปลงานบางแขนง⁶ คงมีผู้แปลน้อยคนที่นิยมแปลแบบคำต่อคำเช่นในอดีต นักแปลส่วนใหญ่น่าจะให้ความสำคัญกับการแปลเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายถูกต้องตรงตามต้นฉบับมากกว่า ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างคำนิยามต่อไปนี้

Translation involves two equivalent messages in two different codes.

การแปล คือ การแทนที่ข้อความในภาษาหนึ่งด้วยข้อความในอีกภาษาหนึ่งที่มีความหมายเท่าเทียมกัน Jakobson (1959)

Translation is an operation performed on languages : A process of substituting a text in one language for a text in another.

การแปลเป็นกระบวนการที่ทำต่อภาษา เป็นกระบวนการแทนที่ข้อความที่เขียนด้วยภาษาหนึ่งด้วยข้อความที่เขียนด้วยอีกภาษาหนึ่ง Catford (1965)

Translation is a craft consisting in the attempt to replace a written message and/or statement in another language.

การแปลเป็นศิลปะซึ่งประกอบด้วยความพยายามที่จะแทนที่ข้อความและหรือการบอกเล่าที่เขียนไว้ในภาษาหนึ่งเป็นข้อความและหรือการบอกเล่าในอีกภาษาหนึ่ง

Newmark (1980)

Translating consists in reproducing in the receptor language the closest natural equivalent of the source language message, first in terms of meaning and secondly in terms of style.

การแปลประกอบด้วยการเขียนข้อความในภาษาที่จะแปล โดยให้มีความเท่าเทียมและเป็นธรรมชาติมากที่สุด ตรงกับข้อความในภาษาต้นฉบับในด้านความหมาย เป็นประการแรกและด้านรูปแบบการเขียนเป็นประการที่สอง

Nida and Taber (1982)

การแปลเป็นกระบวนการทางความคิดที่ผู้แปลต้องนำความจากภาษาต้นฉบับ ไปตีความและถ่ายทอดออกมาในอีกภาษาหนึ่งให้ได้ความหมายพร้อมทั้งรสและความรู้สึกใกล้เคียงกับภาษาต้นฉบับ

จิระพรรณ บุญเกียรติ (2534) อ่างใน ทิพา เทอัครพงศ์ (2544)

จะเห็นได้ว่ามีนักวิชาการจำนวนมากที่ระบุว่า การแปล คือ **การแทนที่เนื้อความหรือการบอกเล่า** (text (message) / statement) ในภาษาหนึ่ง (ภาษาต้นฉบับ) ด้วยเนื้อความหรือการบอกเล่าในอีกภาษาหนึ่ง (ภาษาบทแปล) **ไม่ใช่เป็นการแทนที่คำ** เนื่องจากการแปลเป็นการถ่ายทอดเนื้อความต้นฉบับเพื่อให้ผู้ไม่รู้ภาษาต้นฉบับอ่าน ดังนั้น ผู้แปลจึงควรแปลให้เป็นภาษาปลายทางที่สละสลวย ไม่จำเป็นต้องยึดติดกับรูปแบบทางภาษาตามต้นฉบับ

นอกจากนักวิชาการแล้ว นักแปลจำนวนมาก เช่น E.G.Seidensticker นักแปลวรรณกรรมภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาอังกฤษผู้มีชื่อเสียงก็ให้ความสำคัญกับความหมายเช่นกัน เขากล่าวในการบรรยายเรื่อง “เกี่ยวกับการแปลวรรณกรรมญี่ปุ่น” ที่มหาวิทยาลัยนานาชาติโจเซ ประเทศญี่ปุ่นว่า

I stay as close to the original as I can. But for me it is very important for the translation to read smoothly.⁷

ฉันพยายามแปลให้ใกล้เคียงต้นฉบับมากที่สุด แต่สำหรับฉันแล้ว การแปลให้ (ผู้อ่าน) อ่านได้อย่างราบรื่นเป็นสิ่งสำคัญมาก

หากพิจารณาจากแนวคิดของนักวิชาการและนักแปลที่กล่าวมาทั้งหมดในหัวข้อนี้ อาจกล่าวได้ว่าปัจจุบันนิยมการแปลแบบเอาความมากกว่าการแปลแบบตรงตัว (ยกเว้นการแปลงงานบางแขนงซึ่งมีลักษณะเฉพาะตัว เช่น บทกวี ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว) แต่อย่างไรก็ตาม มีนักวิชาการอีกไม่น้อยที่ให้ความสำคัญกับทั้งการแปลรูปแบบทางภาษาและความหมายของเนื้อความต้นฉบับ ดังจะกล่าวในหัวข้อต่อไป

1.2 การแปลคือการถ่ายทอดทั้งความหมายและรูปแบบทางภาษา

อย่างไรก็ตาม จากคำนิยามของนักวิชาการและนักแปล อาทิ Nida and Taber และ Seidensticker ในหัวข้อ 1.1 จะสังเกตเห็นว่ามีนักวิชาการจำนวนหนึ่งที่ไม่ได้มองข้ามความสำคัญของรูปแบบทางภาษาในต้นฉบับไปเสียเลย นักวิชาการเหล่านี้มีความเห็นว่า บทแปลควรมีความเท่าเทียมกับต้นฉบับทั้งในแง่ความหมายและรูปแบบทางภาษา กล่าวคือ ผู้แปลควรพยายามแปลแบบตรงตัวโดยสามารถสื่อความหมายได้อย่างสมบูรณ์ในเวลาเดียวกันด้วย

แต่ในความเป็นจริง นี่เป็นสิ่งที่ทำได้ยากมากหรือในบางกรณีอาจทำไม่ได้ จึงมีนักวิชาการกลุ่มหนึ่งที่ทำให้ทัศนะว่า หากจำเป็นต้องเลือกระหว่างการถ่ายทอดความหมายและรูปแบบทางภาษา ให้ยึดความหมายเป็นอันดับแรก และรูปแบบทางภาษาเป็นอันดับรอง เช่น Tytler (1797) ได้อธิบายกฎทั่วไปในการแปล (General laws or rules) ไว้ดังนี้

General laws or rules :

1. The translation should give a complete transcript of the *ideas* of the original work.
2. The *style and manner* of writing should be of the same character with that of the original.
3. The translation should have all the *ease* of the original composition.

กล่าวคือ บทแปลควรมีเนื้อหา รูปแบบการเขียน และความอ่านง่ายเหมือนต้นฉบับ โดย Tytler กล่าวว่า ทั้ง 3 ปัจจัยนี้เรียงลำดับความสำคัญจากข้อ 1. สำคัญมากที่สุด เรียงลำดับลงมา ทั้งนี้ Nida (1964) ก็อธิบายในทำนองเดียวกัน เขาเสนอสิ่งจำเป็นพื้นฐานในการแปล 4 ข้อดังนี้

1. *making sense*.
2. conveying the *spirit and manner* of the original.
3. having a *natural and easy* form of expression.
4. producing a *similar response*.

ปัจจุบัน แนวคิดของ Tytler และ Nida ได้รับการสนับสนุนจากนักแปลจำนวนมาก แต่ในความเป็นจริง การพิจารณาว่ากรณีใดควรแปลโดยพยายามคงไว้ทั้งรูปแบบทางภาษาในต้นฉบับและความหมาย หรือกรณีใดควรแปลโดยสกัดเพียงความหมาย และละทิ้งรูปแบบทางภาษาของต้นฉบับนั้น ไม่ใช่เรื่องง่าย ผู้แต่งคิดว่าการจะแปลอย่างไรวีธีนั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับชนิดของบทความที่นำมาแปล วัตถุประสงค์ของการแปล ฯลฯ (จะกล่าวรายละเอียดภายหลัง) แล้ว ลักษณะของสำนวนที่ปรากฏในต้นฉบับ (เช่น เป็นคำศัพท์ทั่วไป สุภาษิต ภาษาแสดงภาพพจน์ หรือคำที่มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมในภาษาต้นฉบับ เป็นต้น) ก็มีส่วนสำคัญในการเลือกกลวิธีการแปลเช่นเดียวกัน ซึ่งจะขอยกกล่าวถึงหลักการแปลแต่ละหัวข้อโดยละเอียดในบทที่ 5 เป็นต้นไป

อย่างไรก็ตาม การแปลโดยเน้นถ่ายทอดรูปแบบทางภาษาหรือเน้นถ่ายทอดความหมาย หรือที่นิยมเรียกกันว่าการแปลแบบตรงตัวและแบบเอาความนั้นก็มีระดับความ “เข้มข้น” แตกต่างกันไป แล้วแต่ทัศนคติของนักวิชาการหรือนักแปลแต่ละท่าน ในขณะที่บางท่านอาจใช้คำว่าแปลแบบตรงตัวในความหมายของการแปลคำในต้นฉบับทุกคำแบบตรงตัว ไม่มีการเพิ่มคำหรือปรับสำนวนใด ๆ เลย แต่บางท่านอาจใช้คำเดียวกันเพื่อหมายถึงการแปลที่พยายามให้ตรงตัวที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ผู้แปลสามารถเพิ่มคำหรือปรับสำนวนเล็กน้อยเพื่อช่วยให้ผู้อ่านทำความเข้าใจได้ง่ายขึ้น เป็นต้น ในหัวข้อต่อไปจึงจะขออธิบายถึงชนิดของการแปล โดยเฉพาะการแปลแบบตรงตัวและการแปลแบบเอาความ

1.3 การแปลแบบตรงตัวและแบบเอาความ

การแปลแบบตรงตัว หมายถึง การแปลตรงตามตัวอักษร โดยผู้แปลเลือกใช้ถ้อยคำให้ถูกต้องตรงตามต้นฉบับมากที่สุด และคงเนื้อหาไว้ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ การแปลแบบตรงตัวที่กล่าวถึงกันทั่วไปอาจแบ่งย่อยได้เป็น 2 ประเภท คือ

ก. การแปลโดยถอดความตามตัวอักษรแบบคำต่อคำ เป็นการแปลโดยใช้ถ้อยคำในอีกภาษาหนึ่งที่มีความหมายเหมือนหรือใกล้เคียงกับถ้อยคำในภาษาต้นฉบับ รวมทั้งใช้โครงสร้างทางไวยากรณ์ที่สื่อความหมายประจำเหมือนหรือ

ใกล้เคียงกับโครงสร้างในต้นฉบับเช่นกัน นักวิชาการบางท่านเรียกการแปลแบบนี้ว่า “การแปลแบบคำต่อคำ” (word-for-word translation) การแปลลักษณะนี้นิยมใช้ในการแปลพระคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ในสมัยก่อน แต่ปัจจุบันไม่เป็นที่นิยมกันนักเนื่องจากเข้าใจยาก

ข. การแปลโดยพยายามแปลให้ตรงตามต้นฉบับมากที่สุดเท่าที่โครงสร้างทางภาษาและไวยากรณ์จะอำนวย โดยผู้แปลต้องพยายามคงทั้งรูปแบบทางภาษาและความหมายให้ถูกต้องและครบถ้วน อาจมีการดัดแปลงบ้าง แต่ต้องดัดแปลงให้น้อยที่สุดและเป็นไปเพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความดีขึ้นเท่านั้น การแปลลักษณะนี้มักใช้ในการแปลกฎหมาย สนธิสัญญาระหว่างประเทศ ประกาศของทางราชการ เป็นต้น

การแปลแบบตรงตัวนี้มีข้อดี คือ ผู้แปลสามารถรักษาความเดิมไว้ได้ครบถ้วน ไม่ตกหล่น มีความละเอียด และสามารถสื่อรูปแบบหรือกระบวนการคิดของผู้เขียนได้ดี (มิใช่สื่อเพียงผลสรุปหรือวัตถุประสงค์ในเชิงการสื่อสาร) แต่มีข้อเสีย คือ จะทำให้ผู้อ่านบทแปลรู้สึกภาษาไม่เป็นธรรมชาติ อ่านยาก หรือบางครั้งอาจถึงกับอ่านไม่ค่อยรู้เรื่อง เนื่องจากถ่ายโอนถ้อยคำสำนวนและโครงสร้างมาจากภาษาอื่น อีกทั้งความหมายอาจจะคลุมเครือหรือคลาดเคลื่อนเพราะถ้อยคำและโครงสร้างในแต่ละภาษามีความหมายที่กินความและแผ่ขยายไม่เท่ากัน

ขอยกตัวอย่างการแปลแบบตรงตัว ดังนี้ (ในตัวอย่างที่ 5 ผู้แต่งพิมพ์หมายเลขไว้หน้าประโยคเพิ่มเติมเพื่อความสะดวกในการอธิบาย)

4 供 給 者 は、製 品 対 する 規 定 要 求 事 項 が 満 た さ れ て い る こ と を
検 証 す る た め に、検 査 ・ 試 験 業 務 の 手 順 を 文 書 に 定 め、維 持 す る
こ と。

ผู้ส่งมอบจะต้องจัดทำและคงไว้ซึ่งขั้นตอนกิจกรรมการตรวจและทดสอบเป็น
ลายลักษณ์อักษร เพื่อทวนสอบว่าข้อกำหนดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เป็นไปตาม
ข้อกำหนด